

Küsimustiku
“Pärnu linna koolide
õpetajate toe vajadused
muukeelsete laste õpetamisel”
kokkuvõte

Pärnu Õppenõustamiskeskus, juuni 2024

Sisukord

Sissejuhatus.....	3
Millist tuge vajavad ja millist tuge on pakutud muukeelsetele õpilastele koolis keeleõppe toetamiseks?.....	3
Millist tuge vajavad ja/või saavad õpetajad muukeelsete laste õpetamisel?.....	5
Mida õpetajad vajavad või ei vaja lisaks küsimustikus esitatud tugimeetmetele.....	6
Vastajate arvates kõige tõhusamad õpetajate toetamise meetmed.....	7
Pärnu Rajaleidja infopäeva teemad.....	8
Keelevaldkonna metoodilise nõustamise teemad.....	9
Lisainformatsioon, mida sooviti küsimustiku lõpus veel lisada.....	9
Kokkuvõte.....	11
Lisa 1.....	12
Lisa 2.....	14

Sissejuhatus

Seoses 2024/2025 õppeaastast üleminekuga eestikeelsele õppele Pärnu Linnavalitsus koostöös Pärnu Rajaleidja ja Pärnu Õppenõustamiskeskusega soovivad kavandada muukeelsete laste õpetajate toetamist. Selleks paluti vastata küsimustele, mis aitavad kaardistada ja korraldada tugimeetmeid reaalistest vajadustest lähtuvalt.

Küsimustiku täitmise periood: 28.05.2024-12.06.2024

Sihtrühm: õpetajad, kelle klassis/rühmas on muukeelsed õpilased ja HEV-koordinaatorid

Vastajate arv: 40

Vastajate koolide arv: 13 (Pärnu linna koolide koguarvust 21)

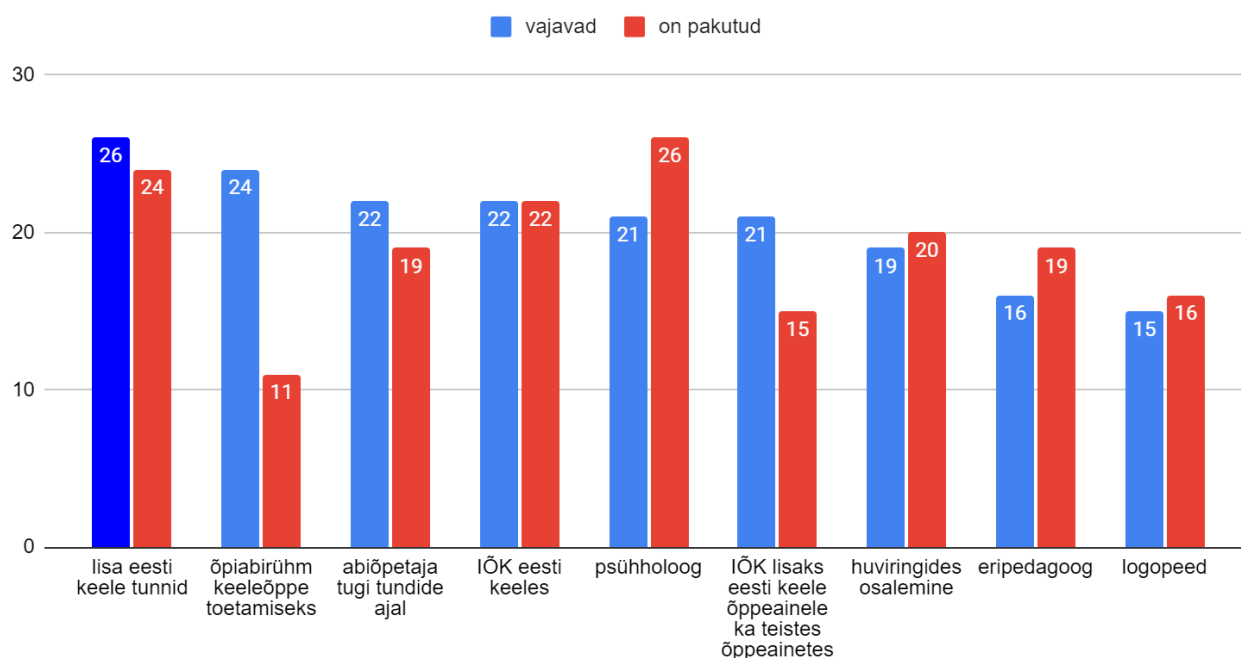
Millist tuge vajavad ja millist tuge on pakutud muukeelsetele õpilastele koolis keeleõppe toetamiseks?

Muukeelsete õpilaste vajadused ja vajadustest tulenevalt toe pakkumine on kooliti erinevad. Siiski kõik küsimustikus esitatud muukeelsete õpilaste vajadused olid läbivalt ära märgitud kasvavalt logopeedilise toe vajadusest kuni lisa eesti keele tundideni. Joonisel 1 on näha, et üle poolte vastanutest tõid välja olulise vajadusena neli toe pakkumise liiki:

1. lisa eesti keele tunnid (26 vastust 40-st)
2. õpiabirühm keeleõppe toetamiseks (24 vastust 40-st)
3. abiõpetaja tugi tundide ajal (22 vastust 40-st)
4. IÕK eesti keeles (22 vastust 40-st)

Joonis 1

Millist tuge vajavad ja millist tuge on pakutud muukeelsetele õpilastele koolis keeleõppe toetamiseks?

Murekoht

Muukeelsete õpilaste õpetajatel on lisakoormus nii lisa eesti keele tundide ja keeleõppe õpiabirühma läbiviimisel kui ka õpilastele IÕK koostamisel ja rakendamisel. Lisaks on olulise vajadusena välja toodud abiõpetaja rakendamiseks, mis eeldab inimressursi ja kooli eelarves vahendite olemasolu.

Vajadustest tulenevalt pakutakse koolides muukeelsetele õpilastele tuge läbivalt kõigist vajadustest lähtuvalt kasvavalt õpiabirühmast kuni psühholoogini. Joonisel 1 on näha, et üle poolte vastanutest tõid välja kolm olulisemat toe pakkumise liiki, mida koolis pakutakse:

1. psühholoog ((26 vastust 40-st)
2. lisa eesti keele tunnid (24 vastust 40-st)
3. IÕK eesti keeles (22 vastust 40-st)

Joonisel 1 on näha, et muukeelsete õpilaste vajadused ja neile koolis pakutavad tugimeetmed on osaliselt ebakõlas. Kui osa märgitud vajadustest on kaetud 100% ja rohkem (nt IÕK eesti keeles (22 vajab ja 22 on pakutud), huviringides osalemine (19 vajab ja 20 on pakutud), logopeed (15 vajab ja 16 on pakutud) ning psühholoog (21 vajab ja 26 on pakutud)), siis välja toodud muukeelsete õpilaste vajadustest koolis pakutav tugi on vajadustest madalamad või oluliselt madalamad järgnevate tugimeetmete liikides:

1. õpiabirühma rakendamine (24 vajab ja 11 on pakutud ehk -13)
2. IÕK lisaks eesti keele õppeainele ka teistes õppeainetes (21 vajab ja 15 on pakutud ehk -6)
3. abiõpetaja rakendamine (19 vajab ja 22 on pakutud ehk -3)
4. lisa eesti keele tunnid (26 vajab ja 24 on pakutud ehk -2)

Murekoht

Muukeelsete õpilaste reaalsete vajaduste-tugimeetmete rakendamiseks on koolides puudujääke sh personali ressursid ning võimalik, et ka töötajate oskused-pädevused.

Vastajatel oli võimalik lisada küsimustikus esitatud muukeelsete õpilaste toetamise loetelule need toe liigid, mis loetelus puudusid ja mida vajavad või saavad koolis muukeelsed õpilased. Lisaks toodi välja järgmised tugimeetmed:

Rakendatakse:

1. On olemas individuaalne õppenõustamine
2. Kõik õpilased saavad sotsiaalpedagoogilist nõustamist
3. Saavad eesti keele lisatunde
4. Sotsiaalpedagoog

Vajatakse:

5. Eraldi õpperühm, mitte tavaklassi, suund keeleõppele -kui peetakse silmas umbkeelseid inimesi
6. Ukraina õpilasel on 3. klassis kaks võõrkeelt. Eesti keel ja inglise keel. Vajab abi inglise keele õppimisel.
7. Rohkem võiks toimuda õppekäike, tutvuda eesti eluga, kultuuriga jne
8. Eesti psühholoogi.

Millist tuge vajavad ja/või saavad õpetajad muukeelsete laste õpetamisel?

Tagasisidest ilmsed õpetajate enim välja toodud vajadused (vt lisaks joonis 2):

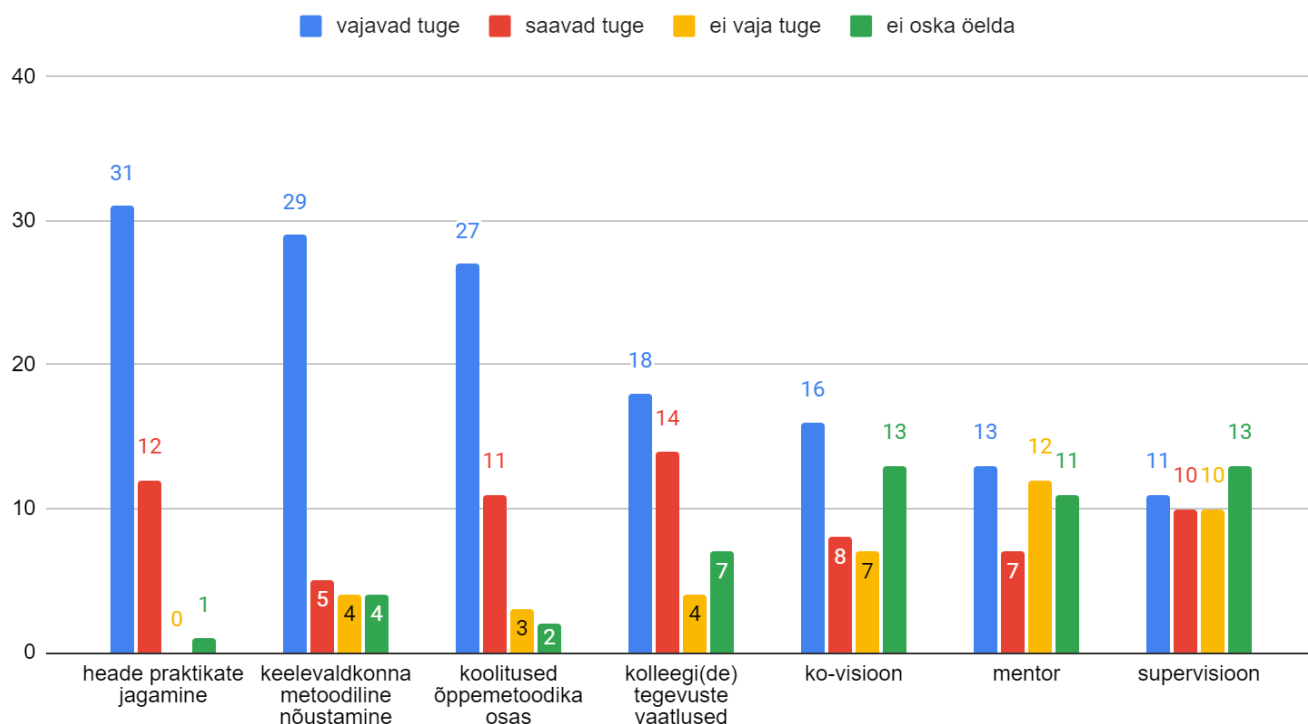
1. heade praktikate jagamine (31 vastust 40-st)
2. keelevaldkonna metoodiline nõustamine (29 vastust 40-st)
3. koolitused õppemetoodika osas (27 vastust 40-st)
4. kolleegi(de) tegevuste vaatlused (18 vastust 40-st)

Vähemal määral õpetajad vajavad, kuid siiski vajadus on olemas:

1. ko-visioon (16 vastust 40-st)
2. mentor (13 vastust 40-st)
3. supervisioon (11 vastust 40-st)

Joonis 2

Millist tuge vajavad ja/või saavad õpetajad muukeelsete laste õpetamisel?

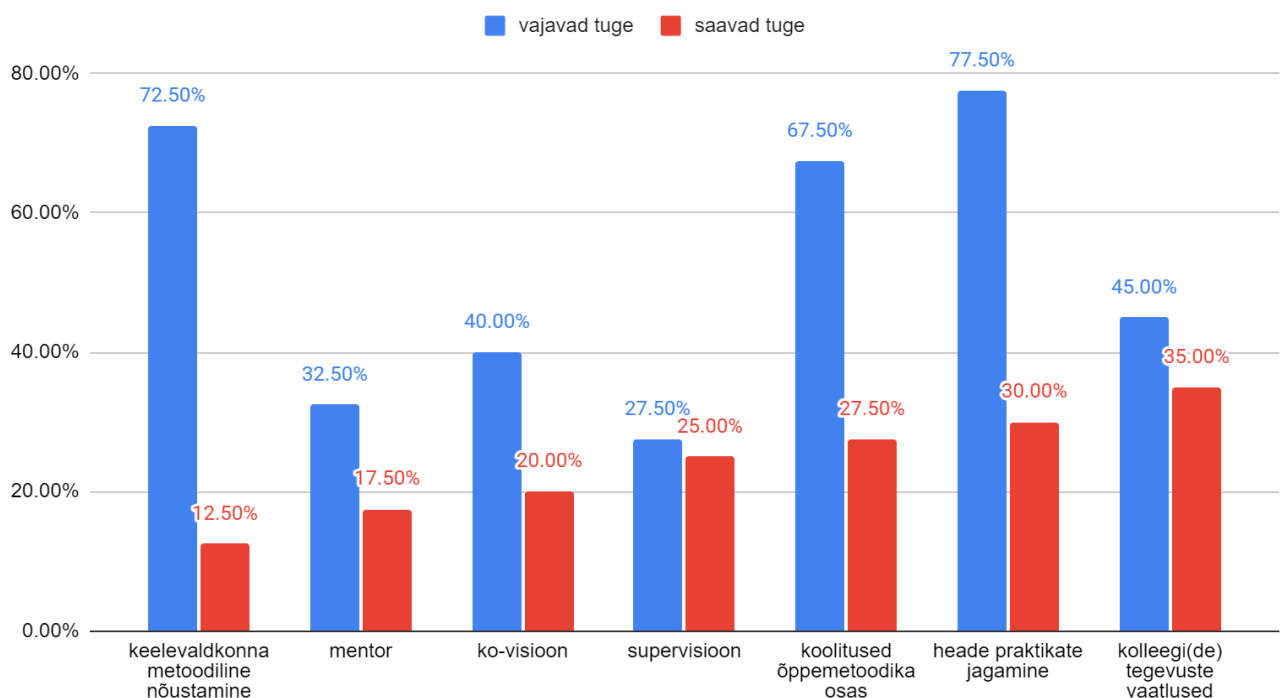
Küsimustele antud vastustest ilmneb, et muukeelsete õpilaste õpetajad saavad tuge kõigis küsimustikus loetletud tugimeetmetest ja on õpetajad, kes tõid välja, et ei vaja tuge. Siiski märgitud vajadused ja tugimeetmete rakendamine ei ole omavahel korrelatsioonis (vt joonis 3). Kõigi vastanute seas välja arvatud protsentide näitajate skaalal ilmneb, et mentori, ko-visiooni ja supervisiooni pakutakse ligi pooltele küsimustele vastanud õpetajatele ning kolleegide tegevuste vaatlusi praktiseerib üle poolte õpetajatest. Siiski õpetajate poolt kõige rohkem märgitud vajadused “heade praktikate jagamine”, “keelevaldkonna metoodiline nõustamine” ja “koolitused õppemetoodika osas” on kaetud vähesel määral.

Oluline

Kokkuvõttes saab öelda, et 2024/2025 õppeaastast tuleb rakendada kõiki küsimustikus loetletud tugimeetmeid muukeelsete õpilaste õpetajate toetamiseks ning senisest rohkem rakendada heade praktikate jagamist, keelevaldkonna metoodilist nõustamist ja koolitusi õppemetoodika osas.

Joonis 3

Vastanud õpetajate toe vajaduste ja toe saamise korrelatsioon

Mida õpetajad vajavad või ei vaja lisaks küsimustikus esitatud tugimeetmetele

1. Hindamine jääb selgusetuks, palju arusaamatut.
2. Õpilane peab enne tavaklassi lülitumist omandama elementaarse keeleoskuse. Selleks peab olema eraldi võimalus.

3. Mõned üksikud õpetajad on saanud koolitust.
4. Kohandatud valmismaterjalid (õpikud, töövihikud, töölehed) tööks muukeelsete õpilastega.
5. Riiklikul tasandil jätab muukeelsete õpilaste õpetamise toetamine soovida. Kool ja õpetaja ei pea kõike ise tegema...
6. Metoodiline nõustamine.
7. Koolitusi, mis päriselt annavad tööriistu muukeelsete õpilaste õpetamiseks. Senised, suht "tilu-lilu" koolitused, võivad küll anda õpetajale vaheldust ja midagi meelde tuletada, aga erilist abi õpetamiseks neist ei ole olnud. Igasugused ...-visioonid on ka nagu tööpakkumine koolitajale, mitte erilist kasu pakkuvad õpetajale.

Vastajate arvates kõige tõhusamad õpetajate toetamise meetmed

Küsimustiku avatud küsimusele “Millised õpetajatele suunatud tugimeetmed on teie arvates kõige tõhusamad?” vastanute arvamustest nähtub, et õpetajad väärtustavad enim praktilisi õppemetoodilisi koolitusi ja kolleegidevahelist koostööd (nii head praktikad, materjalid kui tegevuste vaatlused) (vt joonis 4). Samuti toodi välja oluliste tugimeetmetena ”õpilastele suunatud lisa eesti keele tundide” ja “abiõpetaja rakendamist” ning õpetajatele suunatud “keelevaldkonna metoodilise nõustamise saamist”.

Joonis 4

Tõhusamad meetmed õpetajate toetamisel (vastajate arvamus)

Oluline

Avatud vastused kinnitavad vastajate poolt küsimusele “Millist tuge vajavad ja/või saavad õpetajad muukeelsete laste õpetamisel?” antud hinnangut ja selle analüüsimise põhjal tehtud järeldust rakendada muukeelsete õpetajate toetamisel heade praktikate jagamist, keelevaldkonna metoodilist nõustamist ja koolitusi õppemetoodika osas.

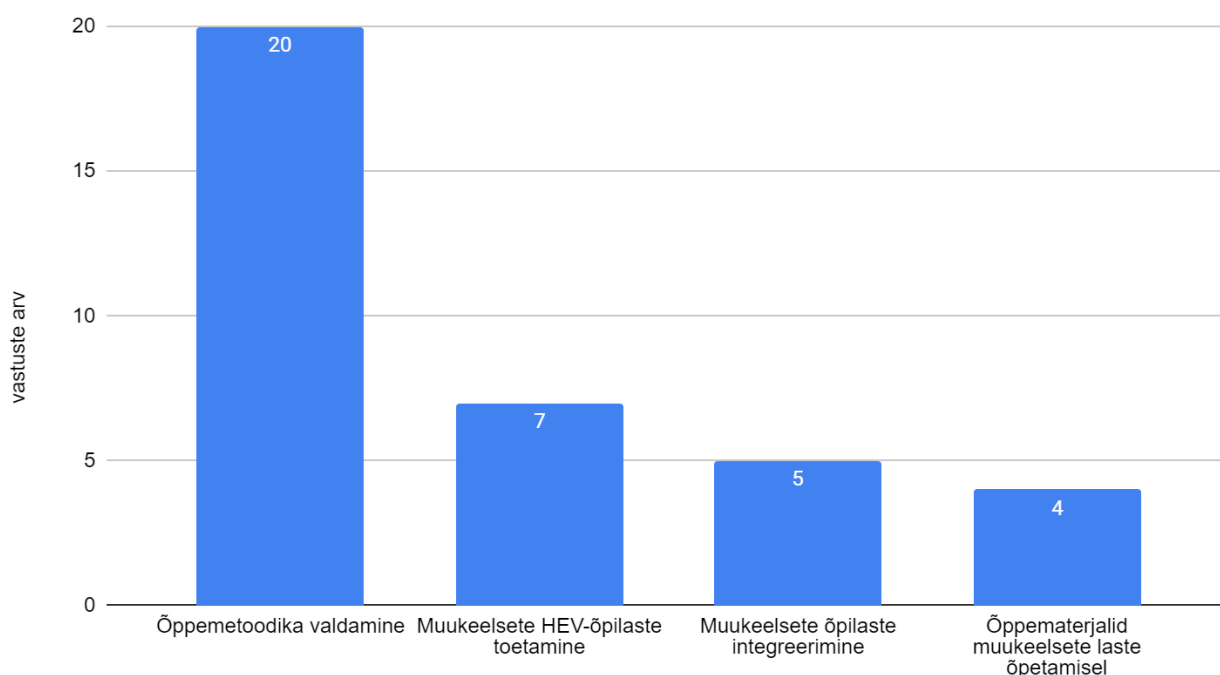
Lisaks avatud vastused kinnitavad vastajate poolt küsimusele “Millist tuge vajavad ja millist tuge on pakutud muukeelsetele õpilastele koolis keeleõppe toetamiseks?” antud hinnangut ja selle analüüsimise põhjal tehtud järeldust, et muukeelsete õpilaste reaalsete vajaduste-tugimeetmete rakendamiseks on koolides puudujääke sh personali ressursid ning võimalik, et ka töötajate oskused-pädevused.

Pärnu Rajaleidja infopäeva teemad

Vastajate ootused jagunesid nelja valdkonda. Neist kõige rohkem toodi välja õppemetoodika valdamisega seotud teemad, sh sihtkeele õpetamise metoodika ehk keelekümblusmetoodika, teise keele tõhusa õppe põhimõtted, metoodika koolituste vajadused, heade praktikate ja kogemuste vahetamise vajadused. Metoodika valdkonna temaatikat toodi välja 20 korral. Sellele järgnesid muukeelsete HEV-õpilaste toetamine (7 vastust), muukeelsete õpilaste integreerimine (5 vastust) ja õppematerjalid muukeelsete laste õpetamisel (4 vastust) (vt joonis 5). Olid ka üksikud vastused, mida oli keeruline siduda ühe või teise teemavaldkonnaga. Kõigi vastajate poolt lisatud ootuste loeteluga on võimalik tutvuda lisa 1.

Joonis 5

Vastajate ootused Pärnu Rajaleidja infopäeva teemade valiku osas

Oluline

Ootustena esitatud teemavaldkonnad annavad taas kinnitust, et õpetajad vajavad heade praktikate jagamist, keelevaldkonna metoodilist nõustamist ja koolituse õppemetoodika osas.

Sellele lisaks õpetajate toetamisel on oluline keskenduda koolide muukeelsete HEV-õpilaste tugisüsteemi ja tugivõrgustiku koostöö tõhusamaks arendamisele.

Keelevaldkonna metoodilise nõustamise teemad

Keelevaldkonna nõustamise teemadest toodi välja valdavalt metoodikaga ja õppematerjalide puudumisega või süstematiseeritud õppevara vajadustega seonduvat, sh ka koolitusvajadused sihtkeele õpetamise põhimõtetest (vt lisa 2). Samuti märgiti muukeelsete HEV-õpilaste õpetamise teemaatikat. Suuremad murekohad on ka muukeelsete õpilaste õpimotivatsiooni tõstmine ja ebahütlase keeleoskusega õpilaste õpetamine ainetundides. Vastajate seas oli ka neid (4 vastust), kes ei väljendanud muret muukeelsete laste õpetamisel ja saavad sellega kenasti hakkama.

Oluline

Tagasiside põhjal saab teha järeldust, et õpetajad vajavad keelevaldkonna metoodilist nõustamist. Seda kinnitab ka küsimusele “Millist tuge vajavad ja/või saavad õpetajad muukeelsete laste õpetamisel?” vastajate arv (29), kes tõid välja vajadust saada keelevaldkonna metoodilist nõustamist (joonis 2).

Lisainformatsioon, mida sooviti küsimustiku lõpus veel lisada

- Tore, et mõtlete antud teema peale ja püüate omalt poolt aidata.
- Olen 3 aastat tegelenud Ukraina õpilastega, kes lisati minu klassi. Saame nüüd juba hakkama, kuid lõivu on tulnud õppimises maksta kõigil. Sel kombel õpetajale koormuse panemine pole jätkusuutlik.
- Koolis peaksid olema abiõpetajad, kes saaksid last tema emakeeles aidata.
- Infopäevad ja koolitused sellel teemal on hea mõte!
- Laste kodune keel pole eesti keel. Oleme olukorras, kus koduväline keskkond peab suutma lapsele eesti keele vajalikul määral selgeks teha.

- Lapsed kogevad raskusi, kuna nende eesti keele sõnavara on vähene; raske on muukeelsele lapsele sõnade pöörde- ja käändelõpud.
- Kui lapsel muud keelepraktikat peale kooli ei ole - on eesti keele omandamise dünaamika vaevumärgatav. Täiendavad eesti keele tunnid on väga vajalikud.
- Vaja oleks perenõustamist.
- Muudetakse õppekava, tehakse uusi töökavasid jms, aga ei mõelda sellele, et õpetaja ei jõua jalgratast leiutada, ta vajab eelkõige õppematerjale ja alles siis mingit nõustamist kuidas neid kasutada. Valest otsast alustatud jätkuvalt!
- Olukord on keeruline ja tõsine ning see teema vajab kindlasti tuge õpetajatele.

Kokkuvõte

Küsimustikule saadud tagasiside annab hea ülevaate ning on väga hea sisend nii Pärnu Rajaleidja muukeelseid lapsi õpetavatele õpetajatele infopäeva korraldamise ettevalmistumiseks, õpetajate keelevaldkonna metoodilise nõustamise ja koolituste planeerimiseks kui kaasava hariduse põhimõtete rakendamise ja olemasoleva Pärnu linna koolide HEV-õpilaste tugivõrgustiku efektiivsemaks arendamiseks koostöös haridusasutuste, linnavalitsuse ja õppenõustamiskeskusega.

Küsimustikus toodi välja abiõpetaja, lisa eesti keele tundide ja väiksemate õpirühmade vajadust. Kui neid abivajadusi jätta tähelepanuta, siis järgmisena on meil ülekoormatud ja demotiveeritud õpetajad.

Küsimustikus rõhutati väga suurel määral vajadust süstematiseeritud õppevara, praktiliste kogemuste jagamise ning järjepideva õpetajate metoodilise ettevalmistuse toetamise järele. Seejuures on oluline leida aega ja muukeelsete lastega töötavaid ning häid tulemusi saavutanud praktikuid, kes saavad oma kogemusi ja edulugusid jagada. Kindlasti tuleb leida lahendusi juba kasutusel oleva ning loodava õppevara süstematiseerimiseks ja õpetajatele jagamiseks.

Seoses üleminekuga eestikeelsele õppele, mille kõrval paralleelselt on tähtis sõjapõgenikest õpilaste toetamine, kelle keeletase ei võimalda ei õpilasel täisväärtuslikult õppida ega õpetajal tavapäraselt töötada, on oluline nii HEV-õpilaste kui muukeelsete õpilastega töötavate õpetajate tugisüsteemi rakendamise arendamine. Viimane eeldab olemasolevate õpetajate motiveerimist ja toetamist ning eelarveliste vahendite sihipärast kasutamist.

Kokkuvõttes küsimustiku tulemused täitsid eesmärgi selgitada välja õpetajate toetamise vajadused. Nüüd on oluline hakata tugimeetmeid ellu viima.

Vastajate ootused Pärnu Rajaleidja infopäeva teemade valiku osas

Õppemethodika valdamine

1. Methodilisi näpunäiteid sihtkeeles õpetamiseks
2. Õppemethodika
3. Keelekümluse methodika
4. Methodilised vahendid
5. Millist methodikat kasutada, et kõik saaks areneda?
6. Meetodid
7. Puudub varasem kogemus muukeelsete laste õpetamisel. Vajan häid mõtteid ja võtteid paremaks õpetamiseks
8. Methodilised võtted
9. Tõhusad meetodi
10. Methodikad
11. Tõhus keeleõpe (tänapäevased seisukohad teise keele õppimise ja omandamise kohta)
12. Teise keele tõhusa õppe põhimõtted
13. Teise keele õppijat toetavad töövõtted
14. Koolitused praktikute poolt, kes realselt on mitmeid aastaid muukeelsete õpilastega töötanud
15. Kuidas end paremini jagada emakeelsete ja muukeelsete õpilastega tunnis ainet õpetades nii, et kumbki grupp ei kannataks?
16. Milliseid methodikaid kasutada?
17. Heade praktikate jagamine
18. Kuidas stimuleerida õppima eesti keelt
19. Praktilised näpunäited ja kogemused, mis on seni kellelgi hästi töötanud
20. Õpetajalt õpetajale õppimine

Muukeelsete HEV-õpilaste toetamine

1. Lapse arengu hindamine ja toetamine.
2. Kuidas koostada IÕK-d?
3. Muukeelne HEV õpilane

4. Kuidas suudab end õpetaja klassis jagada: muukeelsete õpilaste, eri/tõhustatud/ üldtuge vajavate eesti keel kodukeelena kõnelevate ja andekate (neid ka muukeelsete laste seas) vahel?
5. Kõnepuudega laste toetamine erinevates tundides.
6. Lapsed kes ei saa tavaklassis hakkama kas oleks võimalus minna väikeklassi.
7. muukeelse õpilase psühholoogilised iseärasused.

Muukeelsete õpilaste integreerimine

1. Kuidas sulandada muukeelseid õpilasi eesti ühiskonda. Nad elavad siin suletud süsteemis. Ei teata isegi teisi Pärnu linna koole, rääkimata kultuuriasutustest
2. Muukeelsete laste parem integreerimine klassi tegevustesse (hetkel eesti keelt kõnelevad lapsed ei taha eriti suhelda ...)
3. Kuidas toetada sellist õpilast, kes keelt vähe valdab?
4. Kuidas saada rääkima muukeelset õpilast?
5. kodus muukeelsete laste vanemate nõustamine

Õppematerjalid muukeelsete laste õpetamisel

1. Infot õppematerjalide kohta;
2. jaotusmaterjalid jm.
3. Eesti keele õppematerjalid muukeelsele lapsele.
4. Murekoht on, et laps tunneks ära sõna ka siis, kui sellele sõnale on lisandunud käändelõpp; näitena: kui nimisõna on üks, siis muukeelne laps ei tunne ära seda sõna siis, kui on kirjutatud ukse/uksega jms - tema jaoks on see täiesti teine/uus sõna. Ja kui on tegemist sõnaga, mis käänamisel muutub - kogeb muukeelne laps suuri raskusi (aken, aknasse, akent, aknaga jms).

Üksikud vastused

1. Matemaatika
2. Noored täiskasvanud üldhariduses
3. Mida on "infotada", õpetage ;)
4. Mis on see, mida õpetaja ei näe, aga Rajaleidja näeb ja saab abistada?

Õpetajate ootused keelevaldkonna metoodilisel nõustamisel teemade käsitlemiseks

• Õppevara

- Õppematerjalid võiksid olla ühest kohast klasside kaupa leitavad
- Õppematerjalide puudus.
- Vajadus sobilike õppematerjalide järele õppetundides.
- Hea, kui oleks ka õpilastele interaktiivsed audiomaterjalid iseseisvaks õppeks.
- Õppematerjali puudumine,
- Ülevaade erinevast õppevarast, mis aitab toetada keeleõpet erinevates ainetundides
- Õppematerjal eri vanuses õpilastele, kes õpivad samas õppegrupis. Vähene muu (vene) keele oskus, et selgitada keelespetsiifilisi nüansse.
- Hästi koostatud metoodilisi materjale ning regulaarseid infotunde veebis.
- Eesti keeleõppeks internetipõhised materjalid, sh ka prinditavad materjalid õpilasele.
- Metoodilised materjalid, kuna lastel 2 võõrkeelt korraga.
- Jälle mingi "nõustamine"? Alustada tuleb õppematerjalidest!

• Keeleline barjäär ja muukeelsete õpilastel õpimotivatsiooni puudumine

- Keeleline barjäär
- Mina õpetajana ei oska vene keelt. Lapsed ei oska eesti keelt. Kuidas peame hakkama saada suhtlemisega? Koolis ei toetata õpetajat. "Saage kuidagi hakkama" metoodika on hetkel.
- Õpilaste eesti keele oskamatus, õpilased saavad aru vaid lihtsamatest sõnadest, aga spetsiifilisi ainetundi puudutavatest lausetest aru ei saa. Suur osa tunnist läheb tõlkimisele ja lõpuks ka distsipliini hoidmisele
- Mõnele õpilasele ei hakka eesti keel kuidagi külge. Mitu muukeelset õpilast võiks olla ühes klassis, et see oleks keeleõppe seisukohast ka tulemuslik?
- Muukeelsetel õpilastel puudub vajalikul tasemel eesti keele oskus.
- Eesti keele ja kodus õppimise motivatsiooni puudumine.
- Motivatsioon keelt õppida
- Töö noorte täiskasvanutega, kes ei ole väga altid keelt omandama
- Muukeelsete laste psühholoogiline seisund ärev või motivatsioon on madal.
- Kui laps on olnud Eestis juba kaks aastat, tal on olnud eraldi eesti keele tunnid ja ta matemaatikas küsib ikka joonlauda või pastakat vene keeles, siis on põhimureks see, et kuidas

teha lapsele selgeks, et ta peab hakkama eesti keele õppimist tõsiselt võtma, sest edaspidi tal eraldi eesti keele tunde pole ja kogu õpe toimub eesti keeles. Ja mida need emakeele õpetajad teevad, kes saavad omale 5.klassi õpilase, kes suudab ainult tere ja head aega eesti keeles öelda, sest tal pole huvi rohkem osata.

- Murekohaks on veel muukeelsete perede soovimatus eesti keelt õppida, sest osad vanemad töökohas saavad hakkama vene keelega, nii jääb koolilaps oma keeleõppega kodus toetamata.

- **Sihtkeeles õpetamise metoodika**

- Õpetajana peaksin omama võõrkeele õpetamise metoodikat.
- Sooviks keelevaldkonna metoodilist nõustamist.
- koolitused õppemetoodika osas
- Sooviksin kursusel osaleda! Otseselt ei oskaksi kõiki murekohti välja tuua, sooviksin lihtsalt kuulda ja vajadusel kaasa rääkida/ arutleda.
- Metoodilised võtted
- Erinevad metoodilised võtted, tehnikad.
- Murekohad on ainespetsiifilised- näiteks inglise keele õpetamine ukrainlastele.
- Kuidas saan aidata, õpetada õpilast, kes ei räägi piisavalt eesti keelt, kuidas viia temani ainealased teadmised. Kõige lihtsam on matemaatikaga, keeruline on näiteks loodusõpetusega, inimeseõpetusega, kus tuleks väga palju teksti ümber tõlkida.

- **Ebaühtlase keeleoskusega õpilaste õpetamine ainetundides**

- Probleem on, et tavatunnis keelt ei ole võimalik õpetada muukeelsele ja samas teistega minna edasi keeleteemadega.
- Raske on õpetada ühel ja samal ajal erineva keele, teadmiste ja oskustega last.
- Sama klassi lapsed on erineva keeleoskuse tasemega.

- **Kaasava hariduse rakendamine**

- Muukeelne HEV õpilane tavaklassis
- ATH lapsed keelerühmas
- Lapse arengu hindamine ja toetamine
- Kaasava hariduse teadlikkuse tõstmine, vajalikkus ja vajadus.

- **Õpetajate puudus ja abiõpetajate vajadus**

- Puudus õpetajatest
- Murekoht on näiteks ajapuudus, kui õpivad koos tavaõpilastega, vajalik oleks näiteks abiõpetaja.
- Samuti vajaksid nad lisatunde eesti keele õppimiseks- ka selleks pole raha.
- Muukeelsed õpilased (meie koolis ukrainlased) õpivad eesti keelt koos klassiga. Õpetajat on klassis üks, pole abiõpetajat, kes nendega individuaalselt saaks tegeleda. Saan aru, et õppima peaks nad eesti keel teise keele ainekava alusel, sest eestikeelse õppe kogemus põhikoolis on olnud lühem kui kuus õppeaastat ning nad pole võimelised "eesti keel" ainekava alusel eesti keelt veel omandama. Kuidas peaks eesti keele õpetaja klassis toimetama kahe erineva ainekava alusel samal ajal?